

บันทึกจากอภิวชาสู่ปฏิบัตินิยม: การสร้างผู้แทนการพัฒนาจากห้องเรียนปฏิบัติการ ออกแบบสถาปัตยกรรมเมือง และกระบวนการการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง

คมกริช ณะเพทย์*

บทคัดย่อ

กลไกการพัฒนาเมือง และการสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นสาธารณะต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทั้งนามธรรมอย่าง กฎหมาย หรือรูปธรรมอย่างอาคารสถานที่ ในปัจจุบันล้วนถูกเรียกร้องให้มีกระบวนการการมีส่วนร่วม หรือการ รับฟังความคิดเห็นของประชาชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับต่างๆ อยู่ตลอดเวลา กระบวนการดังกล่าวถูก พิจารณาว่าเป็นการปฏิบัติการของมืออาชีพ โดยมืออาชีพ ไม่ว่าจะเป็นนักพัฒนาสังคม ผู้นำชุมชน หน่วยงาน บริหารงานส่วนท้องถิ่นในระดับต่างๆ จนถึงวิชาชีพที่มีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพอย่าง สถาปนิกในสาขาต่างๆ อย่างไรก็ตามจากประสบการณ์ในฐานะนักวิชาการทางด้านสถาปัตยกรรมที่ได้มีโอกาส เข้าไปสัมผัส กระบวนการการพัฒนาในระดับการสร้างแผนการพัฒนาในระดับต่างๆ ทั้งโดยตรงและทางอ้อม พบว่า กระบวนการดังกล่าวกลายเป็นเวทีสำคัญในการสร้างรูปแบบการเรียนรู้แบบใหม่ที่เปิดโอกาสให้ ผู้ที่ถูก พิจารณาว่าเคยเป็นผู้ถูกกระทำในสังคมอย่างประชาชน และนิสิตนักศึกษา ได้รับบทบาทขึ้นมากลายเป็น ตัวแทนการพัฒนาขึ้น และนำการพัฒนาไปสู่ผลสัมฤทธิ์ตั้งแต่การปรับทัศนคติต่อการมีส่วนร่วม การสร้างความ เข้าใจต่อบทบาทการพัฒนาในฐานะพลเมือง การสื่อสารโครงการและแผนงานสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม และ การสร้างนวัตกรรมการพัฒนาในรูปแบบต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากประชาชนร่วมกับนิสิตนักศึกษาโดยตรง สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะเกิดขึ้นโดย การเรียนรู้ และ “การออกแบบกระบวนการ” การเรียนรู้และการมีส่วนร่วมไป พร้อมๆ กันโดยอาศัยครู นักวิชาการ หรือ “มืออาชีพ” อื่นๆ เป็นตัวกลาง

---

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย